

УДК 338.48:004.9

**АНАЛІЗ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ У МІЖНАРОДНОМУ ТУРИЗМІ****Фалько Є.А.***E-mail: yelinafalko@yandex.ru**Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара*

В сучасних умовах формується нова модель функціонування багатьох видів послуг на основі інформаційних технологій і комп'ютерної техніки, що призводить до істотної зміни змісту їх продукту. Сучасний стан розвитку міжнародного туристичного бізнесу базується не лише на використанні інформаційних технологій, а має ознаки дифузії та інтеграції різних видів послуг та виробництва, які прямо чи опосередковано формують глобальні ресурси туристичних послуг. Відбувається створення глобальних розподільчих систем, які концентрують міжнародні грошові потоки від надання туристичних послуг та формують фінансову політику здійснення трансакцій у сфері туристичного бізнесу. На основі аналітичного огляду міжнародної статистики, проаналізовано основні тенденції розвитку глобальної туристичної інфраструктури з надання інформаційних послуг. Виявлено, що конкурентна боротьба посилюється на міжнародному ринку туристичних послуг між найбільшими глобальними розподільними системами: Amadeus, Sabre та Travelport. Доведено, що між глобальними гравцями ринку є розподіл сфер економічного впливу на мега-регіони туристичних послуг. Здійснено характеристику систем бронювання, що діють в глобальному інформаційному просторі. Зроблено висновок про ознаки глобалізації економіки у сфері туристичного бізнесу. Виявлена тенденція формування глобально функціонуючого процесу надання туристичних послуг, серцевиною якого є сформовані інтернаціоналізовані глобальні розподільчі системи. Виокремлено аспекти розвитку туристичної галузі, на які впливає рівень інформаційних технологій.

Ключові слова: глобальні розподільні системи, бронювання, тенденції розвитку, глобальні гравці ринку, мега-регіони туристичного бізнесу

UDC 338.48:004.9

**ANALYSIS OF INFRASTRUCTURE SUPPORT OF INFORMATIONAL
SERVICES' DEVELOPMENT IN INTERNATIONAL TOURISM****Falko Y.A.***E-mail: yelinafalko@yandex.ru**Dnipropetrovsk National University Oles Honchar*

A new model of many services, based on information technology and computer engineering, is formed in current conditions. This leads to a significant change in the content of their product. The current state of development of international tourism business is based not only

on the use of information technology and has features of diffusion and integration of different types of services and industries that directly or indirectly form the global resources of tourism services. There is the creation of global distribution systems that concentrate international cash flows from providing tourist services and create financial policy of transaction in the tourism business. Based on an analytical review of international statistics analyzed the main trends in global tourism infrastructure in the provision of information services. Found that competition increases on the international market of tourist services between the major global distribution systems: Amadeus, Sabre and Travelport. It is proved that between the global players in the market is the distribution of spheres of economic influence on the mega - regions of tourist services. The characteristic of reservation systems that operate in the global information space is done. The conclusion is made about the signs of economic globalization in the sphere of tourist business. It is found the tendency of forming a globally functioning process of providing tourist services, the core of which is the formed internationalized global distribution systems. Author determined aspects of tourism development, which the level of information technology impact on.

Keywords: Global Distribution System, booking, development trends, global market players, the mega-regions of the tourist business

Актуальність проблеми. Глобальна інформатизація, яка має місце в останні десятиліття, вплинула на розширення сегментів ринку туристичних послуг та посилення впливу туристичного бізнесу на макроекономічні показники національних економік. Інформатизація визнана провідними науковцями як складова процесу глобалізації, а проблема розвитку і наслідків впровадження інформаційних технологій щільно пов'язана з техноглобалізмом та теоріями інноваційного розвитку світової економіки.

Зміна технологій і передача інформації зробили багато видів послуг здатними до торгівлі. Науково-теоретичні засади дослідження сучасних тенденцій на глобальному ринку туристичних послуг в умовах інформатизації суспільства потребують подальшого вивчення.

Аналіз останніх наукових досліджень. Проблеми інформатизації суспільства та розвитку інформаційних технологій є окремим напрямком науково-теоретичних досліджень. В сучасних умовах формується нова модель функціонування багатьох видів послуг на основі інформаційних технологій і комп'ютерної техніки, що призводить до істотної зміни змісту їх продукту. Крім того, розвитку нових видів послуг сприяє їх здешевлення і розширення доступу до них домашніх господарств в результаті комп'ютеризації.

Інформаційні технології інтенсивно проникають у всі сфери виробництва товарів та послуг, викликаючи структурні зміни у менеджменті, фінансах, маркетингу, інноваційній діяльності суб'єктів ринку. Дослідження розвитку інформаційних технологій здійснює широке коло науковців і практиків. Зокрема В.С. Готинян, Г.П. Галузинський, В.А. Квартальнов, С.В. Мельниченко, Н.С. Орленко, Г.А. Папирян, Н.С. Пінчук, А.В. Семененко, М.М. Скопень, Т.І. Ткаченко, О.В. Томченко і ряд інших.

Дослідження щодо використання новітніх інформаційних технологій у діяльності підприємств туристичної сфери і туризмі в цілому здійснювали: С. Арімов [1], О. Виноградова [2], О. Губанова [3], А. Демаш [4], М. Єфремова [5], Ю. Миронов [6], М. Скопень [7], Т. Ткаченко [8] та інші. За оцінками науковців, у глобальному інформаційному просторі відбуваються характерні процеси: індустріалізація науки; стандартизація - як концептуальна основа розвитку інформаційних технологій; створення міжнародної системи спеціалізованих організацій для розробки нових концепцій розвитку інформаційних технологій, їх стандартизації та сертифікації, управління життєвим циклом стандартів ІТ [9].

Процес глобалізації світової економіки сприяє розвитку інформатизації, поширенню інформаційних технологій та розширенню доступу до них все більшої кількості туристичних підприємств та туристів у різних країнах світу. Це відкриває додаткові можливості для малих і середніх туристичних підприємств позиціонувати себе у світовій інформаційній мережі, пропонуючи унікальні або індивідуально орієнтовані туристичні продукти. Як наслідок, „інформаційні технології привносять у туризм різкі зміни, особливо в області просування, маркетингу, диференціації і спеціалізації турпродуктів» [15, с. 233].

Актуальність використання інформаційних технологій у сфері туризму стала предметом досліджень як теоретиків так і практиків країн, з ринками що активно розвиваються. Зокрема, російські автори В.А. Квартальнов, В.Д. Калачанов, Л.И. Кобко [12,13,14] в своїх дослідженнях відзначають важливість ІТ- послуг для розвитку туристичного бізнесу в умовах зростаючої конкуренції. Проблеми економічного обґрунтування впровадження нових програмних продуктів та інноваційних проектів у сферу туризму розглядалися О. Галіновським, Г. Галкіним та іншими [10, 11, 12]. Разом з тим, сучасний стан розвитку міжнародного туристичного бізнесу базується

не лише на використанні інформаційних технологій, а має ознаки дифузії та інтеграції різних видів послуг та виробництв, які прямо чи опосередковано формують глобальні ресурси туристичних послуг.

Спостерігається процес монополізації інформаційного простору через створення глобальних розподільчих систем, які концентрують міжнародні грошові потоки від надання туристичних послуг та формують фінансову політику здійснення трансакцій у сфері туристичного бізнесу. Загальний підхід до вивчення зазначених процесів поки що не сформовано.

Мета роботи: на основі аналітичного огляду міжнародної статистики проаналізувати інфраструктурне забезпечення розвитку інформаційних послуг у міжнародному туризмі та виявити загальні тенденції у розподілі конкурентних переваг основних гравців ринку.

Викладення основного матеріалу дослідження. Туристичні підприємства, які працюють на міжнародних ринках, використовують сучасні інформаційні технології: глобальні розподільчі мережі, системи бронювання та резервування, електронні інформаційні системи, інформаційні системи менеджменту, мобільні мережі зв'язку та послуги Інтернет.

Серед клієнтів послуг бронювання через глобальні розподільні системи найбільшу популярність мають: авіаквитки - їх бронювання входить в трійку найпопулярніших покупок через глобальну мережу; готелі; оренда автомобілів і тури. При чому, останнім часом клієнти мають можливість самостійно сформувавши тур за своїм смаком напряму через Інтернет: вибрати час, готель, спосіб проїзду, варіант харчування і додаткові послуги [17].

Повнофункціональна або глобальна розподільна система (GDS — Global Distribution System) - це автоматизована система, що забезпечує не лише відображення інформації про розклад рейсів, наявність місць і тарифи авіаперевізників - абонентів системи, але і відображення інформації про розклад, ресурси місць і тарифи інших перевізників. Система здійснює відображення інформації про інші нетранспортні ресурси і тарифи; взаємодіє з інвенторними системами резервування авіаперевізників та іншими системами. Останні - це підсистеми (провайдери), що забезпечують збереження і відображення ресурсів (транспортних, нетранспортних) і, за допомогою такої взаємодії, надають можливість бронювання авіатранспортних, інших транспортних і нетранспортних послуг для агентів - абонентів системи, включаючи

можливість автоматизованого оформлення перевізних та інших (не перевізних) документів. GDS обслуговують десятки тисяч агентів в усьому світі і надають їм можливість доступу до ресурсів авіакомпаній практично на всіх напрямках авіаперевезень.

Інвенторна система резервування перевезень в автоматичному режимі забезпечує можливість розміщення, збереження, управління і супроводу ресурсів місць авіакомпаній і доступ до них з боку агентів через розподільну систему і власних агентів безпосередньо для бронювання авіатранспортних послуг перевізника. Інвенторні системи мають тенденцію до локалізації, до створення інвентарної системи однієї авіакомпанії. Дистрибутивні (агентські) системи, навпаки, рухаються по шляху укрупнення, завойовуючи все більше число агентів.

До останнього часу більшість авіакомпаній світу тримали свої ресурси у великих комп'ютерних системах резервування колективного користування, тому що створення власних систем було економічно доступно лише окремим великим авіакомпаніям. В останні роки, у зв'язку з підвищенням ефективності ІТ-програмування, вартість високотехнологічних систем резервування, у першу чергу інвенторних систем, значно знизилася і це робить їх доступними багатьом авіакомпаніям. Авіакомпанії виявилися зацікавленими мати власні інвенторні системи, тому що вони забезпечують незалежність діяльності компанії від власника CRS.

Найбільшими глобальними розподільними системи на міжнародному ринку туристичних послуг є Amadeus, Sabre та Travelport.

Система Amadeus заснована в 1987 році. Засновники Amadeus є AirFrance, Lufthansa, Iberia. Штаб-квартира компанії знаходиться в Мадриді (Іспанія). Головний процесинговий центр - в Ердинге (Німеччина), є одним з найбільших в світі центрів баз даних цивільного призначення, що спеціалізуються на туризмі. Щодня в Центрі здійснюється більш 480 мільйонів транзакцій і обробляється понад 3 мільйони бронювань. Компанія має 5 регіональних центрів по всьому світу. Персонал компанії налічує понад 8,9 тис. працівників [18].

Напрямки роботи компанії Amadeus: авіакомпанії; туристичні агентства; оренда автомобілів; готелі; страхові компанії; залізничні компанії; компанії наземного обслуговування; аеропорти.

Глобальна розподільна система Sabre створена в 1960 році компанією American Airlines. Через Sabre пов'язані більш ніж 55000 туристичних агентств і більше 400 авіакомпаній, 86000 готелів, 25

компаній з прокату автомобілів, 12 круїзних компаній - всі типи постачальників туристичних послуг у світі [19].

Розподільна система Travelport працює під іменами Travelport Apollo, Travelport Galileo та Travelport Worldspan. Штаб-квартира Travelport розташована в Ленглі, Великобританія. Компанія представлена в більш ніж 170 країнах та близько 3400 співробітниками. Travelport складається з торгівельної платформи, за допомогою якої система здійснює зв'язок туристичних провайдерів та покупців туристичних послуг, і технічних сервісів, через які компанія надає ІТ-послуги авіакомпаніям [20].

Серед основних глобальних розподільних систем найбільшою є компанія Amadeus. Її дохід у 2013 році склав 4,27 млрд. дол., що на 26% перевищує дохід компанії Sabre та на 51% більше у порівнянні з Travelport (рис. 1.).

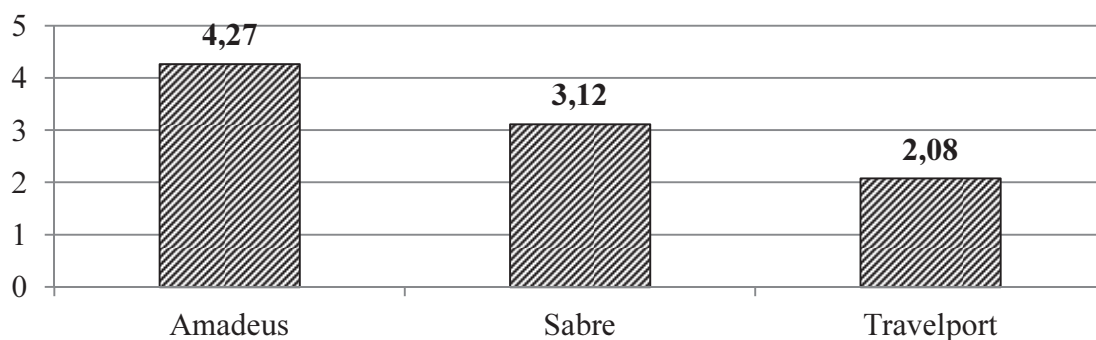
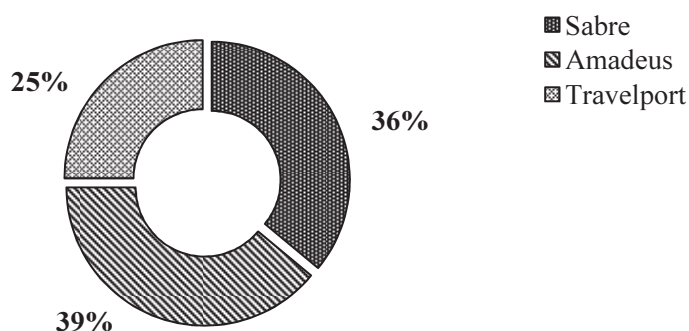

Рис.1. Дохід основних глобальних розподільних систем у 2013 році. млрд.дол
Джерело: складено автором на основі [21]

Аналізуючи інформацію щодо часток ринку глобальних розподільних систем за обсягом здійснених бронювань авіаквитків у 2013 році, бачимо, що 39% ринку займає компанія Amadeus, що складає найбільшу частину (рис. 2.).

*Рис. 2. Сегментація ринку між глобальними розподільними системами у 2013 році**
*Частки визначено за обсягом здійснених бронювань авіаквитків без урахування інших компаній на ринку
Джерело: складено автором: [21]

Незважаючи на те, що за показником доходу компаній система Sabre значно відстає від лідера, обсяг здійснених бронювань авіаквитків не набагато менший від показника компанії Amadeus. Така різниця в тенденціях пов'язана з тим, що Sabre надає великий об'єм послуг, але це дешевші пропозиції, ніж ті, які надходять від Amadeus чи Travelport. Тобто, Sabre використовуючи політику «сприятливих» цін, як засіб економічної конкуренції на монопольному ринку, забезпечує більший сегмент користувачів послуг. Конкурентна боротьба між глобальними гравцями ринку спрямована на завоювання нових сегментів споживачів.

Розгляд динаміки ринку глобальних розподільних систем показує, що відбувалися значні зміни положень головних гравців за період 2001 – 2013 рр. Так у 2001 році лідером ринку була компанія Travelport, а система Amadeus була на останньому місці серед трьох. Проте спостерігається висхідний тренд розвитку останнього та низхідна динаміка показника лідера. Таким чином, у 2007 році на відмітці 33% відбувся перетин показника обох компаній, а тенденція незмінно продовжувалася і вже в 2013 році Amadeus та Travelport помінялися позиціями у порівнянні з тими, які спостерігалися у 2001 році (рис.3).

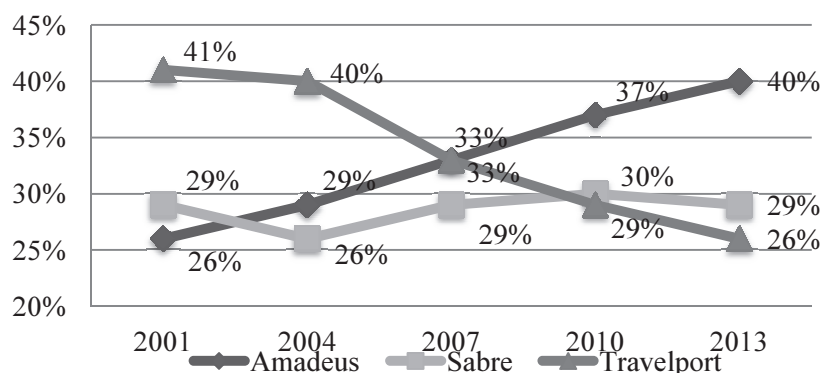

Рис. 3. Динаміка сегментів ринку глобальних розподільних систем за період 2001 -2013 рр., % за показниками авіа послуг

Джерело: складено на основі [22]

Позиції американської компанії Sabre незначно змінювалися протягом усього описаного періоду. Протягом 2002 – 2009 рр. компанія була на останньому місці серед лідерів ринку, але у кінці 2009 року свої позиції втратила компанія Travelport і Sabre повернувся на своє друге місце, одразу після Amadeus, хоч і з великим відривом.

За регіональною розстановкою спостерігаємо, що на території Північної та Латинської Америки найбільша частка ринку належить компанії Sabre, а саме 55% та 57% відповідно (рис. 4.). Це не дивно, адже компанія є американською, отже і має прихильність цього ринку. У

Європі, Африці та на Близькому Сході 63% туристичного ринку належить Amadeus, що дає компанії лідируючу позицію у цих регіонах.

Рис. 4. Частки ринку глобальних розподільних систем за мега-регіонами туристичного бізнесу у 2013 році*

*Частки визначено за обсягом здійснених бронювань авіаквитків без урахування інших компаній на ринку

Джерело: складено автором

Популярними серед туристичних компаній та інших споживачів послуг є системи бронювання: Trust, SRS, Utell, Start Trust. Це розподільчі системи, які в режимі реального часу можуть повідомляти і переорієнтувати дані про резервування та іншу інформацію між готелями, центрами резервування, туристичними агентами, авіакомпаніями, іншими складовими світової туристичної інфраструктури (табл. 1). Окремі з них, зокрема Utell, включають також програми по підготовці кадрів для готелів та додаткові програмні додатки, які дають можливість агентам отримувати повну попередню оплату за розміщення клієнта, а готелям виплачувати туристичним агентам комісійні електронним шляхом.

Таблиця 1. Характеристика систем бронювання, що діють в глобальному інформаційному просторі

Система бронювання	Характеристика	Підключення до глобальної розподільчої системи
Trust – розподільча система	в режимі реального часу може повідомляти і переорієнтувати дані про резервування та іншу інформацію між готелями, центрами резервування, туристичними агентами, авіакомпаніями та іншими складовими світової туристичної інфраструктури.	
SRS – розподільча система реального часу	пропонує спеціальні засоби для бронювання готелів та надає інформацію про можливості проведення телеконференцій і про наявність аудіо та відео устаткування.	може обмінюватись даними з усіма глобальними розподільчими системами: Amadeus, Galileo, Sabre.
Utell – комп'ютерна система резервування і маркетингових послуг	основною спеціалізацією є бронювання місць в готелях та надання інформації щодо стратегічних напрямків розвитку послуг.	
Start – інформаційна система	надає інформацію про туристичні маршрути, забезпечує замовлення квитків на транспорт, культурні заходи, дозволяє заключати договір на туристичне страхування.	підключена до Amadeus, що забезпечує доступ до додаткових послуг.
BeGlobal – система бронювання туристичних послуг	дозволяє знайти і забронювати в режимі реального часу будь-якій тур, відслідкувати зміни статусу заявок, друкувати звіти і документи по здійсненим операціям.	

Джерело: складено автором на основі [23]

Глобалізація туристичного ринку створює передумови для посилення економічних взаємозв'язків між країнами, зростання зустрічних потоків туристів, товарів, послуг, капіталу та ноу-хау, що постійно збільшуються. Основною тенденцією є формування глобально функціонуючого процесу надання туристичних послуг, серцевиною якого є сформовані інтернаціоналізовані глобальні розподільчі системи, які виступають своєрідним локомотивом світової туристичної індустрії. Глобальні розподільчі системи фактично утворюють мережу в якій формується світовий дохід від туристичного бізнесу, перерозподіл якого є головним стратегічним орієнтиром і основою зовнішньої політики будь-якої держави.

У найзагальнішому вигляді динаміка зростання надходжень від міжнародного туризму позитивна, проте за регіонами різна. На економічно розвинені країни припадає 57 відсотків туристських прибутків, на країни, що розвиваються - 30 %, а на країни з перехідною економікою - 13 відсотків [24].

Як показує аналіз загального розподілу доходів від міжнародного туризму, за останнє десятиліття дуже посилилась роль Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Так, Азія і Океанія збільшила свою частку більше ніж у 1,6 рази, потіснивши всі інші частини світу за цим показником (рис. 5).

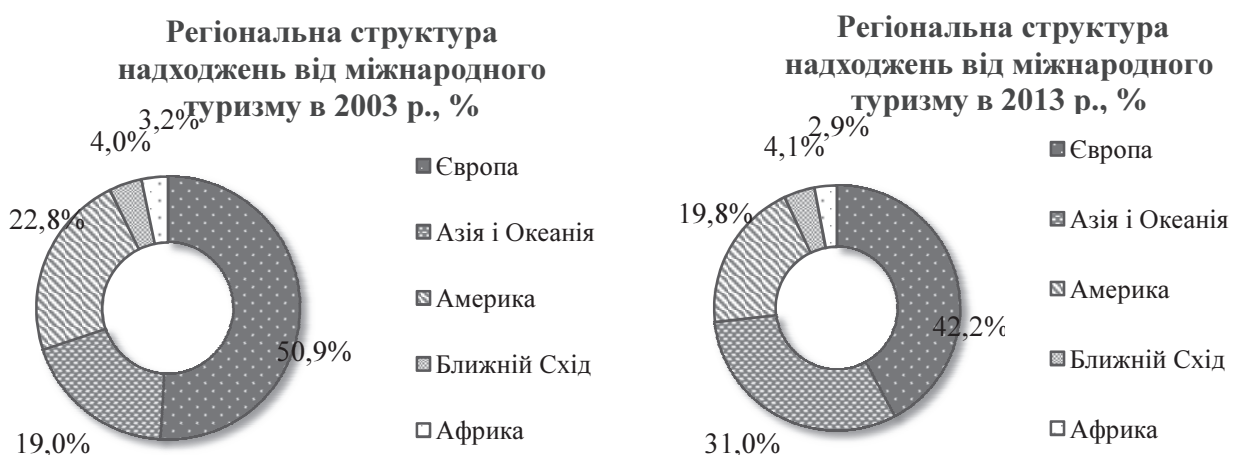

Рис. 5. Динаміка змін у структурі надходжень від міжнародного туризму у розрізі мега-регіонів глобального ринку

Джерело: складено автором на основі [25]

Таким чином, рівень інформаційних технологій впливає загалом на такі аспекти розвитку туристичної галуззі: ефективний моніторинг і аналіз туристичної діяльності; планування розвитку туристичної галуззі; швидке і гнучке розроблення та представлення туристичних продуктів; пропонування і розподіл послуг; бронювання послуг і ведення активної маркетингової діяльності; гнучка система оплати послуг; ведення ефективної рекламної діяльності туристичних можливостей; формування позитивного іміджу держави.

Висновки. Виявлені тенденції у структурі доходів від міжнародного туристичного бізнесу в умовах глобального інформаційного простору підтверджують концепцію глобалізації світової економіки щодо посилення рівня конкуренції між країнами за розподіл різних видів ресурсів. Розповсюдження інновацій у сфері інформаційних технологій, активний обмін товарами, послугами, інвестиціями сприяє підвищенню ефективності функціонування національних економік, а з іншого боку – посилює нерівномірність, асинхронність та диспропорційність розвитку.

На одному полюсі сучасної світової економіки концентруються країни – глобальні лідери з домінуванням США. На основі вдалої багаторічної експансії у всіх сегментах світового ринку, накопиченого у безпрецедентних масштабах капіталу ключовими детермінантами їх успіху стають інтелектуалізація, деіндустріалізація економіки, пріоритетність знань та інформації, розвиток «людського капіталу». На іншому полюсі світової економіки – більшість країн, для яких економічна глобалізація та інформатизація проявляється як якісно нові умови розвитку, на які практично неможливо впливати, але обов'язково треба враховувати. Особливо важливо враховувати масштаби і динаміку процесу становлення системи глобального управління ресурсами планети і перерозподілом світового доходу, який не є еквівалентним.

Створення глобальних інформаційних розподільних систем змінили умови передачі інформації і зробили багато видів послуг здатними до торгівлі. Один із останніх напрямків розвитку електронної торгівлі через Інтернет свідчить про реальне функціонування глобальної економіки. Лідерами у використанні нових комунікацій є США, Японія і деякі країни Західної Європи (Італія, Великобританія, Німеччина). Електронна комерція відіграє велику роль у глобальній економіці.

Електронна торгівля в туристичному бізнесі може радикально змінити структуру виробництва і розповсюдження туристичного продукту, усунувши потребу в таких допоміжних структурах, як розподільчі мережі, туроператори-оптовики і турагенти. Телекомунікаційні та інформаційні технології дозволяють отримати інформацію з будь-якої відстані і в будь-якому режимі часу, в тому числі on-line і ці процеси потребують подальшого дослідження з метою розробки науково-теоретичних основ стратегічного управління туристичним бізнесом в умовах глобального інноваційного простору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Аримов С. Система бронирования для отелей / С. Аримов // ТУТ турист. технологии. - 2007. - Март. - С.62-65.
2. Виноградова О.В. Влияние информационно-технологического фактора на конкурентоспособность украинских услуг на мировом рынке / О.В. Виноградова // Актуальные проблемы международных отношений: сб. науч. работ. - К.: ИМВ КНУ, 2003. - Ч.1. - С.167-169.
3. Губанова О.В. Управление, прогнозирование, информационные технологии в сервисной деятельности. Ч.4 / О.В. Губанова, Т.Ю. Новгородцев, С.В. Чупров. - Иркутск: ИГЭА, 2001. - 286 с.
4. Демаш А.В. Информационные технологии (ИТ) в туризме. Частный взгляд / А.В. Демаш // Туризм и курорт. дело. - 2006. - № 1. - С. 18-21.
5. Ефремова М.В. Основы технологии туристического бизнеса / М.В. Ефремова. - М.: Ось-89, 1999. - 66 с.
6. Миронов Ю.Б. Интернет-технологии в туризме. Экономика: проблемы теории та практики: сб. науч. пр. / Ю.Б. Миронов. - Т. 2, вып. 194. - Д.: ДНУ, 2004. - 300 с.
7. Скопень М.М. Комп'ютерні інформаційні технології в туризмі: навч. посіб. / М.М. Скопень. - К.: КОНДОР, 2005. - 302 с.
8. Ткаченко Т.І. Управління якістю готельних послуг: монографія / Т.І. Ткаченко, С.В. Мельниченко, М.В. Новак. - К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. - 234 с.
9. Тенденції розвитку інформаційних технологій // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1379091247739/informatika/tendentsiyi_rozvitku_informatsiynih_tehnologiy. - Назва з екрана.
10. Галиновский Александр. Попытка количественной оценки эффективности автоматизации // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://megatec.ru/?m=169>

11. Галкин Глеб. Методы определения экономического эффекта от ИТ-проекта // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.iteam.ru/publications/it/section_53/article_2905/
12. Калачанов В.Д., Кобко Л.И. Экономическая эффективность внедрения информационных технологий. Учебное пособие. – Москва: МАИ, – 2006.- 180 с.
13. Квартальнов В.А. Менеджмент туризма: Экономика туризма: Учебник. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 320 с.
14. Квартальнов В.А. Стратегический менеджмент в туризме: Современный опыт управления – М.: Финансы и статистика, 2000. – 496 с.
15. Жарков Г. Н. Правовое обеспечение международного туризма : [учебно-практ. пособ.] / Герман Николаевич Жарков. – К. : Кондор, 2004. – 486 с. – (Юридическая книга).
16. Лобанов А., Филин С, Чугунов А. Риск-менеджмент II Ресурсы, информация, снабжение, конкуренция. - 1999. - № 4. - С. 43-45.
17. Трифонова О. Д. . Глобалізаційно-інформаційні детермінанти розвитку фондових ринків / О. Д. Трифонова // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект : сб. науч. Тр. – Донецк :ДонНУ, 2011. – Т. 2. – С. 315 – 320
18. Офіційна інтернет-сторінка Amadeus / [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://www.amadeus.com/web/amadeus/ru-UA-UA/amadeus/1259079048963-Page-AMAD_HomePpal
19. Офіційна інтернет-сторінка Sabre / [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.sabre.com/our-businesses/travelocity>
20. Офіційна інтернет-сторінка Travelport / [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.travelport.com/About-Travelport/Overview>
21. Online travel sales volume in Europe from 2010 to 2016 / [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.statista.com/statistics/247303/forecast-of-online-travel-sales-volume-in-europe/>. - Назва з екрана.
22. Amadeus Introductory Presentation / [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://www.investors.amadeus.com/media/files/english/column_boxes/Q3%202014/Introductory%20Presentation%20%28long%20form%29%20November%202014.pdf
23. Автоматизовані системи бронювання в туризмі / С.В. Мельниченко // Культура народов Причерноморья. — 2008. — № 140. — С. 96-100.
24. UNWTO World Tourism Barometer. Volume 12/ April 2014. Statistical Annex
25. The World Bank / [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG>
26. Global GDS Share / [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.thebeat.travel/?tag=/market+share>. – Назва з екрана.